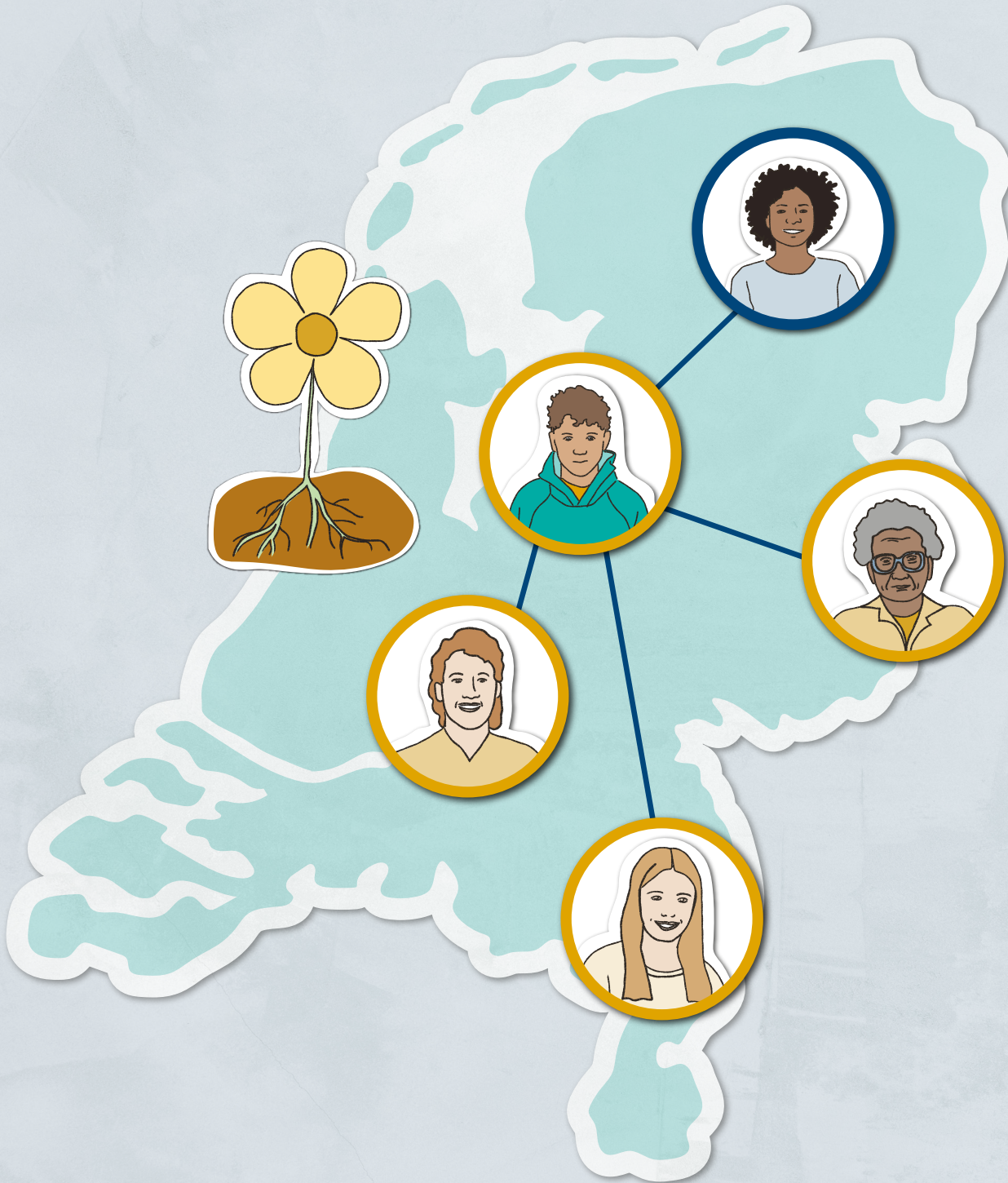

Handleiding

Samen groeien in contact

Expect Jeugd
Expertisecentrum
Partners voor Jeugd

YKO

Orthopedagoog Generalist
in de Jeugdzorg

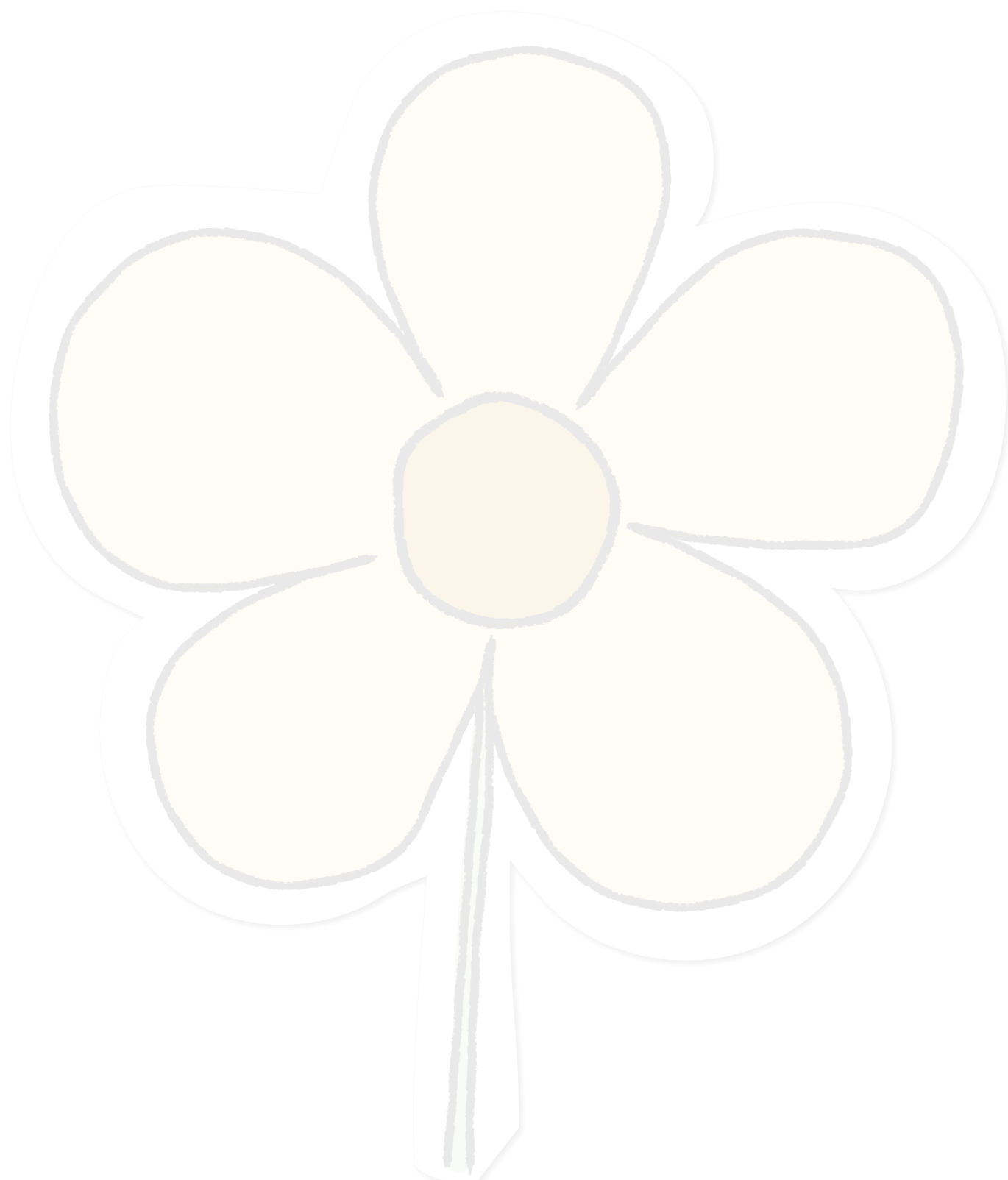

Samen groeien in contact is ontwikkeld met medewerking van kinderen, jongeren, ouders, (netwerk)pleegouders, gezinshuisouders, opvoeders, professionals, deskundigen, wetenschappers, betrokkenen en geïnteresseerden. Veel dank voor alle waardevolle bijdragen en inzichten!

De ontwikkeling van Samen groeien in contact is mogelijk gemaakt door een subsidie van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Niets uit deze handleiding mag vermenigvuldigd of gebruikt worden zonder correcte bronvermelding.

Janet Verburg, Ynske de Koning, Bernice Reiff, Nele Haedens, Sonja Brouwers,
Ontwikkelteam.

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
Ontwikkelingen.....	4
2. Wat is ‘Samen groeien in contact’?.....	5
3. Waaruit bestaat ‘Samen groeien in contact’?.....	8
4. De visie.....	9
5. Hoe gebruik ik ‘Samen groeien in contact’?	11
5.1 Fase 1: Samen voorbereiden.....	11
5.2 Fase 2: Samen werken.....	21
5.3 Fase 3: Samen groeien.....	26
5.4 De cyclus blijft doorgaan.....	27
5.5 Contactplan bij spoed.....	28
Bijlagen.....	29

1. Inleiding

Ontwikkelingen

In de afgelopen periode zien we in Nederland ontwikkelingen in de visie op omgang en in de rechtspraak over omgang, gevoed door wetenschappelijke inzichten. Eerder had een beslissing over het perspectief van de plaatsing ook regelmatig doorwerking in een vermindering van de omgang. Onder andere door de tussen- en eindevaluatie van de wet herziening kindbeschermingsmaatregelen en het rapport van de Raad voor Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming uit 2021 ‘Het perspectiefbesluit in de jeugdbescherming’ kijken we daar nu anders naar. Ook is er steeds meer jurisprudentie over dat een beslissing over het perspectief van de plaatsing en een beslissing over de omgang ‘zelfstandige beslissingen’ zijn met ieder hun eigen onderbouwing.

Ook de visie op ouderschap en opvoederschap ontwikkelt. Zo wordt ‘gedeeld opvoederschap’ steeds meer gemeengoed¹. Heel actueel is het wetsvoorstel Versterking Rechtsbescherming, met daarin het voorstel om te komen tot een omgangsplan binnen 6 weken na de uithuisplaatsing².

Deze ontwikkelingen zijn de aanleiding geweest om de bestaande hulpmiddelen, te weten de CHOP (Checklist Oudercontacten in de Pleegzorg) en de BezoekZoeker, door te ontwikkelen.

Als de wet Versterking Rechtsbescherming wordt aangenomen en in werking treedt, dan zal, waar nodig, ‘Samen groeien in contact’ hierop worden aangepast.

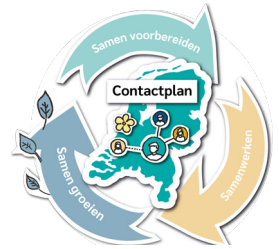

1 Nederlands Jeugdinstituut, [Gedeeld opvoederschap van ouders en pleegouders](#) | Nederlands Jeugdinstituut.

2 Rijksoverheid, [Betere rechtsbescherming kwetsbare gezinnen in de jeugdbescherming](#) | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl.

2. Wat is Samen Groeien in Contact?

✓ Een proces- en gesprekstool voor het recht op contact

Ieder kind die niet bij zijn/haar ouders kan wonen heeft het recht om verbonden te blijven met het gezin waar hij/zij vandaan komt en andere belangrijke personen daaromheen. Dat geldt voor kinderen die met toestemming van ouders ergens anders wonen of kinderen die met tussenkomst van de kinderrechter uit huis zijn geplaatst. Het geldt voor kinderen die in een instelling wonen, maar ook voor kinderen die in een pleeggezin of gezinshuis wonen. Of dat nu een tijdelijke of een permanente situatie is. Het is de taak van alle professionals en andere volwassenen die betrokken zijn bij het kind, om ervoor te zorgen dat de (existentiële) band met ouders, broers/zussen, grootouders in stand kan blijven en versterkt kan worden. Ondanks dat het kind niet meer thuis woont.

Is er sprake van een kindbeschermingsmaatregel, dan zal de jeugdbeschermer zich actief moeten inspannen om afspraken te maken over regelmatige omgang en persoonlijk contact tussen het kind en zijn/haar netwerk.

✓ Die richting geeft

De visie op verbondenheid (zie pagina 9) geeft houvast voor de koers in dit proces. Samen groeien in contact gelooft in het belang van contact en blijvende verbondenheid voor de groei, ontwikkeling en gezondheid van een kind. Ook al woont het kind op dit moment of voor langere tijd niet bij zijn/haar ouders, ouders horen bij hun kinderen.

✓ Met focus op een breed netwerk van belangrijke mensen

In Samen Groeien in Contact is het uitgangspunt dat een breed netwerk van verbondenheid en relaties bijdraagt aan een gezonde ontwikkeling en veerkracht. Het gaat om ouders, broers en zussen, grootouders, familie, belangrijke anderen zoals burens, vrienden of een oppas of verzorger.

✓ Waarin ‘recht’ en ‘gedragswetenschappen’ samen komen

Het recht op contact en het belang van verbondenheid voor de groei, ontwikkeling en gezondheid van een kind, komen samen in deze tool. Het belang van het kind is de eerste overweging in de totstandkoming van de beslissing. Dit betekent dat je vertrekt vanuit de leefwereld en het perspectief van het kind. Het belang van het kind wordt onderbouwd met kennis vanuit de gedragswetenschappen.

Artikel 9 IVRK

Lid 1 De Staten die partij zijn, waarborgen dat een kind niet wordt gescheiden van zijn of haar ouders tegen hun wil, tenzij de bevoegde autoriteiten, onder voorbehoud van de mogelijkheid van rechterlijke toetsing, in overeenstemming met het toepasselijke recht en de toepasselijke procedures, beslissen dat deze scheiding noodzakelijk is in het belang van het kind. Een dergelijke beslissing kan noodzakelijk zijn in een bepaald geval, zoals wanneer er sprake is van misbruik of verwaarlozing van het kind door de ouders, of wanneer de ouders gescheiden leven en er een beslissing moet worden genomen ten aanzien van de verblijfplaats van het kind.

Lid 3 De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind dat van een ouder of beide ouders is gescheiden, op regelmatige basis persoonlijke betrekkingen en rechtstreeks contact met beide ouders te onderhouden, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind.

✓ Participatie van het kind in het gehele proces

Ieder kind heeft het recht zijn mening te geven over alle zaken die hem/haar aangaan. Dit valt onder het recht op participatie uit artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag. Naar de mening van kinderen moet serieus worden geluisterd. De mate waarin je de mening meeweegt, kan afhangen van de leeftijd en rijpheid van het kind. Met rijpheid wordt bedoeld dat het kind het vermogen heeft de gevolgen van het besluit te begrijpen en te beoordelen en daarover op een redelijke en onafhankelijke manier zijn/haar mening te geven. Is de impact van de beslissing op het kind groot? Dan is het nog belangrijker de mening van het kind mee te wegen.

Om ervoor te zorgen dat kinderen goed kunnen participeren in de besluitvorming is het belangrijk dat¹:

1. Het kind toegang heeft tot goede informatie, in begrijpelijke taal;
2. Er serieus naar het kind wordt geluisterd; de omgeving stimuleert en moedigt het kind aan om zijn/haar mening te geven;
3. Passend gewicht wordt gegeven aan de mening van het kind, afhankelijk van leeftijd en rijpheid;
4. Aan het kind wordt teruggekoppeld welke beslissing is genomen en hoe zijn/haar mening invloed heeft gehad;
5. Het kind de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken of over het besluit in gesprek te gaan.

✓ Contactplan in vrijwillig kader en binnen de kinderschermingsmaatregelen

In beide kaders kan deze tool worden gebruikt. In het vrijwillig kader is de ouder met gezag bevoegd om te beslissen over het contactplan. Binnen de kinderschermingsmaatregelen is de jeugdbeschermer bevoegd om te beslissen over het contactplan.

✗ Wat is ‘Samen Groeien in Contact’ niet?

Geen test

Om te komen tot een contactplan gaan we:

- Samen voorbereiden
- Samen werken
- Samen groeien

(lees ook verder op pagina 11)

Het contact heeft als doel om prettig samen te zijn, níet om ouders en jeugdigen te testen of te onderzoeken. Het is daarom belangrijk om betrokkenen te ondersteunen bij het zichzelf te mogen en kunnen zijn. Dat vraagt om co-reguleren, fouten mogen maken en weer mogen herstellen. Het begeleiden van het proces om te komen tot het contactplan vraagt om een grondhouding waarbij vooral gekeken wordt naar wat er mogelijk en gewenst is. Op zo'n manier dat iedereen op een fijne en vertrouwde manier tijd met elkaar kan doorbrengen.

Geen tool voor het onderzoek naar het perspectief op terugkeer

Als de observatie van contact onderdeel is van een onderzoek naar de mogelijkheden van terugkeer, dan zijn deze contacten in principe aanvullend op de contacten die er zijn vanuit het recht op contact. In dat geval wordt er een duidelijk onderscheid gemaakt tussen deze doelen van de contacten. Ook wordt duidelijk met het kind en de ouders besproken op welke punten er geobserveerd wordt.

Makkelijke of iets te moeilijke puzzel

Eén van de experts gaf dit treffende voorbeeld. Als observatie van het contact onderdeel is van het onderzoek naar de mogelijkheden van terugkeer, dan kan het informatief zijn om de ouder en het kind een iets te moeilijke puzzel te laten maken. Hoe reageert het kind hierop? Wat laat de ouder zien aan ondersteuning, stimulans en stress-regulering van het kind? Als het gaat om gewoon fijn contact, dan is een makkelijke puzzel een goed idee om het samen fijn te hebben.

1 Checklist participatie, Kinderrechtencollectief, februari 2024.

Geen tool voor verdeling zorg- en opvoedingstaken

‘Samen groeien in contact’ is niet bedoeld voor de gevallen waarin het kind bij één van de ouders woont en een verdeling wordt gezocht in de zorg- en opvoedingstaken tussen ouders.

Uitleg titel **Samen groeien in contact**

Samen

Het proces om een gedragen (waar alle betrokkenen achter kunnen staan) contactplan te maken kunnen we alleen maar samen doen. We zijn samen in gesprek over de onderliggende visie (waarom doen we de dingen die in deze handleiding beschreven staan), samen werken aan een contactplan, in elkaars schoenen staan om elkaar te begrijpen, samen zorgen voor het beste contactplan in het belang van het kind, samen het contactplan uitvoeren, samen denken in oplossingen en mogelijkheden.

Groeien

Het contactplan is dynamisch, blijft in ontwikkeling. Een kind groeit en ontwikkelt. Daarom kunnen behoeftes anders worden en daar kan het contactplan op aangepast worden. Ook ouders ontwikkelen en kunnen meer en andere mogelijkheden hebben waardoor meer/ander contact mogelijk wordt. Daarnaast staat groeien voor de visie achter de tool, de bloem van verbondenheid (zie pagina 9). Een bloem bloeit door stevige wortels en goede voeding. We moeten dus ook samen dingen doen: herstellen en voeden.

In contact

‘In contact’ loopt als een rode draad door de tool, en is terug te vinden in alle fases.

In fase 1 (samen voorbereiden) gaan we eerst individueel in contact met kind, ouder, opvoeder en andere belangrijke personen uit het netwerk van het kind. We maken écht contact, luisteren naar ieders verhaal.

In fase 2 gaan we rond de tafel, en is iedereen in contact met elkaar om samen tot een gedragen contactplan te komen.

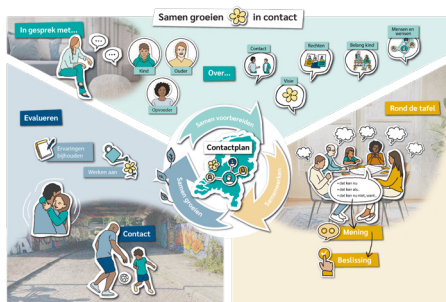
In fase 3 wordt het contactplan uitgevoerd, en is het kind in contact met de belangrijke personen in zijn/haar leven. Daarnaast werken we aan manieren om ander gewenst contact mogelijk te maken.

Daarna gaan we weer opnieuw informatie verzamelen om te kijken of dit gelukt is, hoe de uitvoering van het contactplan verliep, wat er aangepast moet/kan worden. Daarmee doorlopen we steeds opnieuw deze drie fases. Zo blijven we in contact, vanuit de leefwereld van het kind als middelpunt: een contactplan in het belang van het kind, in lijn met de visie.

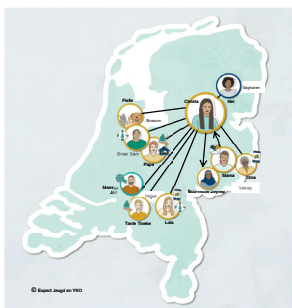
3. Waaruit bestaat 'Samen groeien in contact'?

Praatplaat

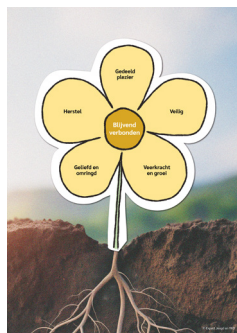

Tools

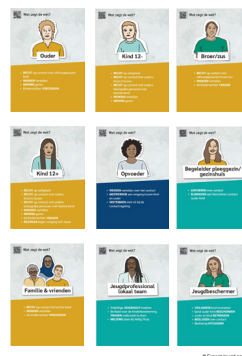
De Landkaart

De Bloem

De Rechtenkaartjes

Werkbladen

Werkblad Gesprek

Werkblad Belang van het Kind

Werkblad Onderbouwing Wens & Belang Kind

Opleiding

E-learning

Train-de-trainer programma

Voor meer informatie over de opleiding kijk op www.expectjeugd.nl/onze-samenwerkingen/projecten/betekenisvolle-banden/

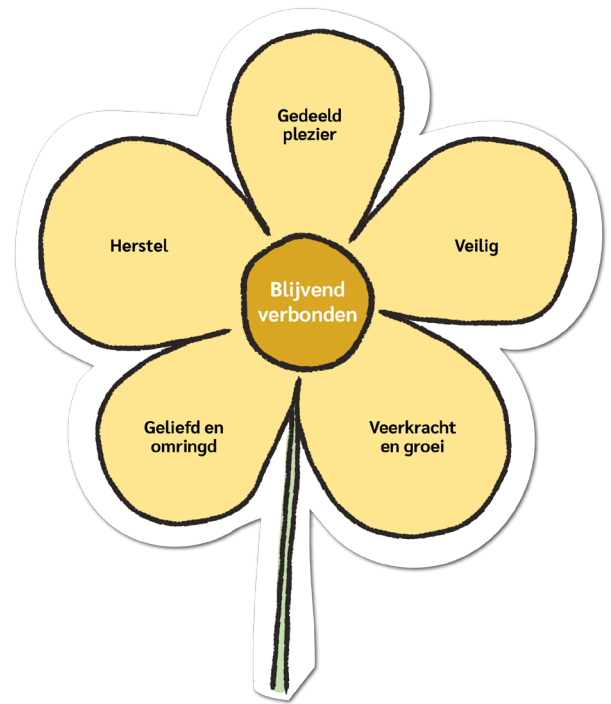

4. De visie

De Bloem

De tool 'Samen groeien in contact' is ondersteunend om de onderliggende visie uit te dragen in de praktijk. De bloem van verbondenheid laat zien waar de tool 'Samen groeien in contact' voor staat en voor gaat. 'Samen groeien in contact' gelooft in het belang van blijvende verbondenheid voor de groei, identiteit, ontwikkeling en gezondheid van kinderen. Verbondenheid met ouders, broers en zussen, familie, en ook vrienden en andere, voor het kind belangrijke mensen.

De visie is beknopt weergegeven in kernwoorden op de bloemblaadjes. Op de achterkant van de bloemblaadjes staat een korte toelichtende tekst, die gebruikt kan worden in de gesprekken met kinderen, ouders en opvoeders. Bij ieder bloemblaadje is ook een uitgebreidere theoretische onderbouwing, voorzien van verwijzingen naar video's en literatuur.

Blijvend verbonden

Jij blijft altijd het kind van jouw ouders, jullie blijven altijd de papa en mama van jullie kind. Liefde en verbondenheid zijn net zo belangrijk als eten en een huis. Je wordt gezien in wie je bent, waar je vandaan komt en wie je wil zijn.

Gedeeld plezier

Contact gaat over samen plezier hebben en fijne dingen doen in het dagelijks leven. Het contactplan is geen test of onderzoek en het is meer dan een omgangsregeling. Er zijn veel verschillende vormen om samen contact te hebben en de onderlinge band te versterken.

Veilig

Je veilig voelen is belangrijk voor fijn contact. Dat is voor het kind zo, maar ook voor de ouder en de opvoeder. We onderzoeken samen op welke manier het contact veilig kan zijn, en welke steun daarbij kan helpen.

Geliefd en omringd

Je hoort erbij, je doet ertoe. Iedereen heeft belangrijke anderen in het leven nodig, om gezien te worden in wie je bent, om je te ontwikkelen en om te mogen zijn wie je bent. Je hecht je altijd, en je kan je ook aan meerdere mensen hechten. Opvoeden doen we samen, met je ouders en anderen die om je geven en voor jou zorgen.

Herstel

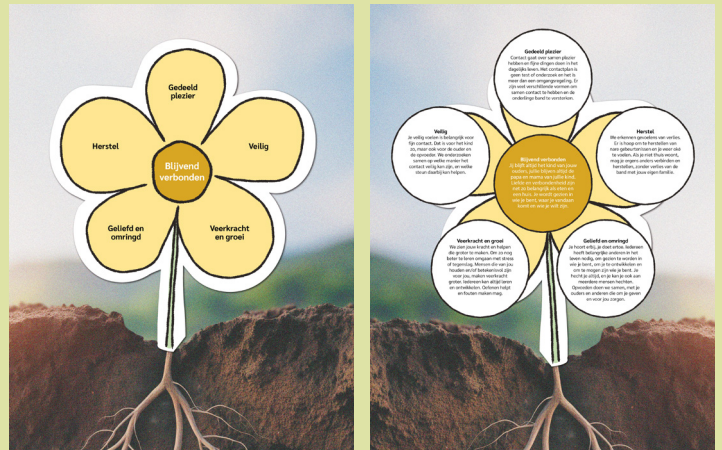
We erkennen gevoelens van verlies. Er is hoop om te herstellen van nare gebeurtenissen en je weer oké te voelen. Als je niet thuis woont, mag je ergens anders verbinden en herstellen, zonder verlies van de band met jouw eigen familie.

Veerkracht en groei

We zien jouw kracht en helpen die groter te maken. Om zo nog beter te leren omgaan met stress of tegenslag. Mensen die van jou houden en/ of betekenisvol zijn voor jou, maken veerkracht groter. Iedereen kan altijd leren en ontwikkelen. Oefenen helpt en fouten maken mag.

Hoe kun je de Bloem gebruiken?

De Bloem is het fundament van de tool Samen groeien in contact. De Bloem is een visualisatie en uitleg van de onderliggende visie op het belang van contact en verbondenheid voor groei, ontwikkeling en gezondheid. Zonder visie kan de tool 'een kunstje' worden. De Bloem helpt om de visie te begrijpen en uit te dragen, en in die zin is De Bloem een belangrijke steun om de tool goed toe te passen. De Bloem heeft kernwoorden op de voorkant van de bloemblaadjes en een korte uitleg op de achterkant van de blaadjes. In de bijlage vind je een uitgebreidere theoretische onderbouwing van de visie, geordend per bloemblaadje.

De Bloem kan op meerdere manieren worden gebruikt:

- **In het proces om met het kind, de ouders en de opvoeders een contactplan te maken.** De bloem is ondersteunend om in gesprek te gaan over waarom we de dingen doen die we doen. De korte begrijpelijke teksten kunnen helpen om aan het kind, de ouder en de opvoeder uit te leggen waarom wij verbondenheid belangrijk vinden, en hoe wij hierin ondersteunen. Een begrijpelijke tekst helpt ook om het kind, de ouder en de opvoeder uit te nodigen om hun kijk hierop te delen, en hier samen over te praten.
- **Reflectie voor jezelf.** Wat is jouw visie op contact en verbondenheid? Waarom vind jij dat belangrijk? Welke woorden zou jij op de bloemblaadjes zetten, en zijn dat dezelfde of andere woorden? Als je twijfel voelt bij een bepaald woord op de bloem, wat zou je willen lezen of bekijken om er meer informatie over te krijgen? Of met welke collega wil je er eens over sparren? Hoe past deze visie bij jou als professional, in je werk met gezinnen?
- **Waarderend interview over een goede praktijk van een contactplan.** Reflecteer samen met alle betrokkenen (dus ook met het kind, de ouders en de opvoeders) op het proces waarin het is gelukt om tot een gedragen contactplan te komen en waarin er groei en versterking van verbondenheid tot stand komt. Vraag gedetailleerd door op wat is gelukt, wat precies, wat waardeerden kind, ouders, opvoeders het meest? Welk verschil heb je gemaakt? Wat heb je gezien? Etc.
- **In de samenwerking met betrokken professionals.** In hoeverre kunnen jullie in de samenwerking dezelfde visie uitdragen? Wat kun je doen om elkaar hierin beter te leren kennen? Hoe kun je elkaar hierin helpen met tips, interessante literatuur of video's, of praktijkvoorbeelden die het verschil hebben gemaakt?

5. Hoe gebruik ik ‘Samen groeien in contact?’

De tool bestaat uit drie fases in een cyclisch proces:

- Samen voorbereiden
- Samen werken
- Samen groeien

De tool is bovenal een gezamenlijk proces, om zoveel mogelijk samen tot een gedragen contactplan te komen. Werkbladen geven houvast voor het proces en maken de totstandkoming van het contactplan navolgbaar.

In dit hoofdstuk wordt per fase uitgelegd hoe je de tool kunt gebruiken. De tool is ondersteunend om de visie tot uitvoering in de praktijk te brengen.

Het uitgangspunt is dat een uithuisplaatsing kan worden voorbereid. Het streven is dat er voorafgaand aan de uithuisplaatsing een contactplan kan worden gemaakt. Uitzonderingen hierop, wanneer er sprake is van spoed, worden besproken in paragraaf 5.4.

Ook in alle situaties waarin het kind nu niet thuis woont, en waar al een contactregeling is, wordt Samen groeien in contact gebruikt, om vanuit de visie van de bloem, een nieuw contactplan te maken.

5.1 Fase 1: Samen voorbereiden

Doel

Kinderen horen bij hun ouders. Als kinderen (tijdelijk) niet bij hun ouders kunnen wonen is dat vaak een ingrijpende beslissing die gepaard gaat met gevoelens van teleurstelling, verdriet, berusting, schaamte of woede. Ook zijn er zorgen bij de ouder en het kind over de toekomst. Hoe blijven we verbonden of raken we steeds verder van elkaar verwijderd? Ook de (toekomstige) opvoeder heeft gedachten en vragen. Hoe kunnen we ruimte bieden, ons open stellen? Hoe kunnen we ons verbinden met dit kind en dit gezin? Hoe zijn wij veerkrachtig in deze nieuwe dynamiek? We starten met aansluiten bij iedere betrokkene individueel. Aandacht en ruimte geven voor de gevoelens, vragen en ideeën van kind, ouders en opvoeders.

In deze fase richt je je op:

Er zijn

Aansluiten bij de ander, luisteren naar hun verhaal, erkennen van gevoelens. Er aandachtig zijn voor het kind, voor de ouders en voor de opvoeders.

Uitleg geven

Over de visie op verbondenheid, het gezamenlijke proces (de praatplaat), en ieders recht volgens de wet.

Vragen

Naar wat het kind en ouders nodig hebben, en de wensen voor contact. Ieders perspectief hierop doet er toe en is in kaart gebracht. Ondersteun zowel het kind als de ouders bij het woorden geven aan hun wensen.

Hoop bieden

Dat je samen zoekt naar perspectief om met elkaar verbonden te blijven, dat er herstel en groei mogelijk is na ingrijpende gebeurtenissen. En dat er aandacht is voor contact, zorg en bezorgdheid van de ouders in het hier en nu. De ouders weten bijvoorbeeld van het knuffeltje van het kind om mee te slapen, en andere rituelen.

Uitvoering

In fase 1 worden voorbereidende gesprekken⁴ gevoerd:

Met het kind door de jeugdbeschermer (bij een kindbeschermingsmaatregel) of de jeugdprofessional van het lokale team (in het vrijwillig kader).

Met de ouder(s) door de jeugdbeschermer (bij een kindbeschermingsmaatregel) of de jeugdprofessional van het lokale team (in het vrijwillig kader).

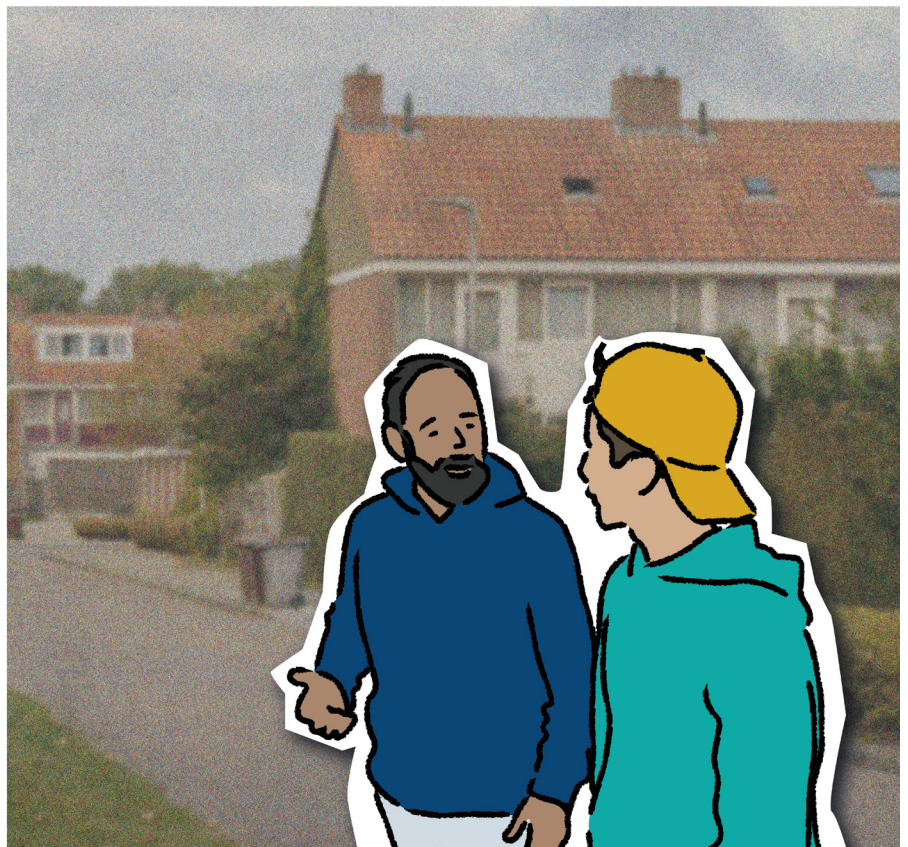
Met de toekomstige opvoeder door de begeleider pleeggezin / gezinshuis.

De betrokkenen mogen zich uiteraard laten bijstaan en ondersteunen door een steunfiguur. Dat kan ook een vertrouwenspersoon zijn.

Als er nog geen vervangende opvoedsituatie is gevonden, dan kunnen de voorbereidende gesprekken voor het contactplan met het kind en met de ouder(s) zeker al worden gevoerd. Belangrijke informatie uit deze gesprekken kan helpend zijn bij de matching voor de vervangende opvoedsituatie.

Deze voorbereidende gesprekken gaan over:

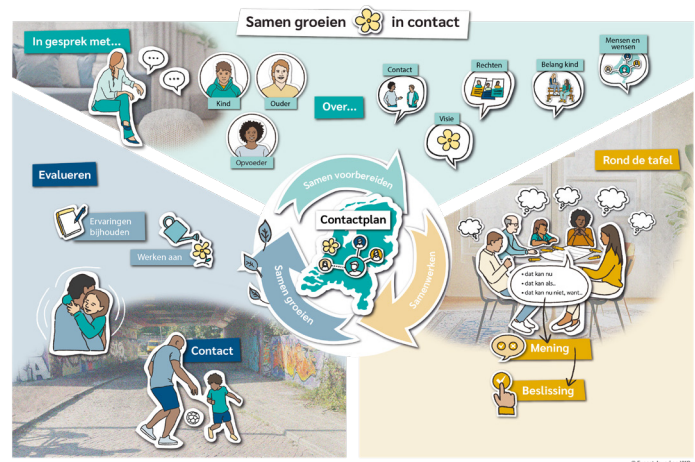
- Het proces om te komen tot een gedragen contactplan. Hiervoor kun je De Praatplaat gebruiken.
- Een aantal onderwerpen waarover je de gedachten en wensen van de ander wilt horen en bespreken. Hiervoor kun je het Werkblad Gesprek gebruiken.

De Praatplaat

Met de praatplaat leg je aan betrokkenen uit hoe we samen op weg gaan in het samen maken van een gedragen contactplan. Dat we daarin willen ondersteunen op maat, en oog hebben voor ontwikkeling: samen groeien in het contact tussen kind, ouder, opvoeder en groeien in de samenwerking. Daarom is het ook een cyclisch proces. Je kunt gaandeweg het proces de praatplaat er opnieuw bij pakken om aan te geven waar in het proces we nu zijn.

Hoe kun je de Praatplaat gebruiken?

Kijken

Je legt de praatplaat op tafel, en laat hen eerst zelf kijken wat men ziet op de praatplaat. Er staat veel informatie op de praatplaat en door hen eerst zelf te laten kijken, geef je ruimte om gedachten te vormen.

Uitnodigen

Je vraagt iets te noemen van wat men ziet, en waar iemand nieuwsgierig naar is om te weten wat het betekent. Je legt uit wat men graag wil weten.

Uitleggen

Je legt stap voor stap de 3 fases uit. Belangrijke punten om in de uitleg in ieder geval te bespreken zijn:

- Contact en relaties (verbondenheid) zijn belangrijk voor ontwikkeling, groei en gezondheid (verwijzing naar de visie).
- De participatie van het kind (ongeacht de leeftijd) in het hele proces.
- Dat het een proces is wat we samen doen en waarin we samen groeien.

Werkblad Gesprek

Het Werkblad Gesprek biedt houvast voor het individuele gesprek. Door met het werkblad te werken geef je de ander een belangrijke en zichtbare stem in het gezamenlijke proces. Het Werkblad Gesprek helpt om ieders perspectief vast te houden en dat draagt bij aan een navolgbaar proces. Een ingevuld Werkblad Gesprek is eigenlijk een beknopt gespreksverslag.

Hoe kun je het Werkblad Gesprek gebruiken?

Dit werkblad heeft als achtergrondfoto huizen en een straat. En een illustratie van mensen die samen actief op pad gaan. Het staat symbool voor de gesprekken die thuis in allerlei huizen plaatsvinden en voor dat we samen in gesprek en op weg gaan.

Introduceren

Je kan hiervoor de praatplaat – fase 1 gebruiken. Daar zie je de symbolen staan die passen bij de gespreksonderwerpen. Je brengt onderwerp voor onderwerp in gesprek. De volgorde van de onderwerpen op het werkblad zal de volgorde zijn die het vaakst wordt gebruikt, maar uiteraard mag je het gesprek ook volgen op de behoefte van de ander. Waar wil de ander meer over weten en vertellen? Dan verloopt het gesprek misschien vloeiender, en bekijken jullie aan het einde wat al is besproken en wat nog niet. Gebruik het Werkblad Gesprek **niet** als keurslijf of invulchecklist of afvinklijst. Het is een hulpmiddel en geen doel op zich. De situatie kan zo zijn dat de onderwerpen niet in één gesprek besproken kunnen worden. Probeer dan tijd te vinden voor een vervolgesprek.

Samen opschrijven

Op het werkblad maak je samen bij ieder onderwerp beknopte notities om vast te houden wat belangrijk is voor het kind, de ouder en de opvoeder. Door met het werkblad te werken, en ook aan het kind, de ouder en de opvoeder te vragen ‘wat zal ik hier over opschrijven’ en ‘wat is voor jou het belangrijkste van wat we hebben besproken’ geef je de ander positie en stem. Of sterker nog: geef de pen aan de ander!

- Schrijf zoveel mogelijk in de taal van de ander.
- Beschrijf concreet gedrag en probeer dit niet in te vullen.
Bijvoorbeeld:
Niet: Johan is bang.
Wel: Johan zegt dat hij het spannend vindt om bij andere mensen te gaan wonen.

In contact

Je begint het gesprek door aan te sluiten en contact te maken. Bijvoorbeeld:

- Door te vragen naar hoe de persoon zich voelt. En ruimte te geven om hierover te vertellen door aandachtig te luisteren en begrip te tonen.
- Door te zeggen dat je vandaag wilt praten over het contactplan. En te vragen of dat oké is voor de ander? Hoe de ander daarover in gesprek wil. Als je merkt dat de ander dat spannend vindt, vraag wat helpend is om de spanning draaglijk te maken.
- Door te vragen wat de ander belangrijk vindt om te bespreken vandaag.

Visie

Je vertelt dat je wilt praten over waarom contact en verbondenheid zo belangrijk zijn. Je laat De Bloem zien. Zie ook 'hoe kun je De Bloem gebruiken' op pagina 9. Je bent uitnodigend voor reacties en gesprek. Hoe ziet de ander dat? Bijvoorbeeld: *"Als je zo naar de bloem kijkt en de woorden leest, wat spreekt je aan/wat maakt je nieuwsgierig/wat denk je erbij/welke vraag komt in je op?"* Of: *"Welk woord raakt je als je aan je eigen situatie denkt?"* Als de ander een woord noemt, dan kun je samen de tekst op de achterkant lezen. Nodig de ander uit om te vertellen wat men hierbij denkt, of welke vragen men hierover heeft.

Je vertelt dat jullie in de komende tijd vast nog vaker in gesprek gaan over de betekenis van de bloemblaadjes.

Rechten

Je legt uit dat in de wet is vastgelegd wie welke rechten heeft. En dat dat belangrijk is om te weten en na te leven.

Bijvoorbeeld: *"Weet je welke rechten jij hebt? Zullen we dat eens samen bekijken?"* Je kiest het rechtenkaartje dat van toepassing is en leest samen de korte zinnen. Als de persoon meer wilt weten, dan kun je samen de QR-code scannen. Als de persoon ook de rechten van een ander wil weten, dan mag dat natuurlijk.

In Samen groeien in contact is het kind ongeacht de leeftijd een belangrijke gesprekspartner. Zowel in gesprekken als in de besluitvorming. Bespreek hoe het kind mee wil doen in het proces en vraag wat het kind hierbij nodig heeft. Zie ook 'Hoe kun je 'De Rechtenkaartjes' gebruiken op pagina 17.

Belang van het kind

Om straks de onderbouwing voor het contactplan te kunnen maken vanuit het belang van het kind, is het belangrijk om het kind en zijn/ haar leven en wensen goed te kennen. Hiervoor gebruiken we het 'Werkblad Belang van het kind', dat is gebaseerd op het Beste Besluit⁵.

Dit werkblad is voor het kind, de ouder en de opvoeder hetzelfde. Op de achterkant staan helpende vragen.

Met het kind, de ouder en de opvoeder afzonderlijk vraag je goed uit hoe en wat zij denken/vinden over wat in het belang van het kind is. Straks zijn er dus drie ingevulde werkbladen 'Belang van het kind'.

Alles bij elkaar komt er veel op het kind, de ouder en de opvoeder af. Natuurlijk mag je het werkblad achterlaten, zodat de ander er nog eens goed over na kan denken, of om het te bespreken en in te vullen met iemand die voor hem of haar belangrijk is. Bij het volgende gesprek kom je er dan op terug.

Zie ook 'Hoe kun je 'Het werkblad Belang van het kind' gebruiken op pagina 18.

Steun

Bij het kind vraag je specifiek: *“Wie kent jou heel goed? Vind je het fijn als iemand steeds met jou meedenkt en meepraat? Wie zou dat kunnen zijn?”*

Ouders en opvoeder hebben net als iedereen krachten en kwetsbaarheden. Vraag hier naar en vraag welke steun de ouder/opvoeder nodig heeft.

Als passend, dan kun je ook de ‘vier vragen van Jim van Os’ gebruiken⁶:

1. Wat is er met je gebeurd?
2. Wat is je kwetsbaarheid? (klachten)
3. Wat is je weerbaarheid? (krachten)
4. Waar wil je naar toe? Wat heb je nodig?

Mensen en wensen

Werk hier met de landkaart. Zie ook ‘Hoe kun je ‘De Landkaart’ gebruiken op pagina 20.

Het meest wenselijk is dat er in het gesprek met het kind voor het eerst met de landkaart wordt gewerkt.

Plaats de mensen op de landkaart en schrijf de wensen voor verbondenheid op dit Werkblad Gesprek, en nog niet op de landkaart. In fase 2 gaan we de ‘mensen op de landkaart’ verbinden met de ‘wensen’, onderbouwd vanuit ‘het belang van het kind’.

Maak een prioriteitenlijstje van de mensen en wensen voor contact. Dit is belangrijk voor het rond-de-tafel gesprek in fase 2.

Na het gesprek met het kind, worden ‘de mensen en de wensen’ aangevuld vanuit het perspectief van de ouders en de opvoeders. Stel vragen zoals hierboven: wie zijn belangrijk voor het kind? Welke wensen zijn er voor de vormen van het contact?

Ook bij deze aanvulling geldt: plaats de mensen op de landkaart en de wensen op het werkblad.

NB. Als je met de hard copy versie van de landkaart werkt, maak dan een foto.

Er zijn verschillende aanvullende manieren om belangrijke en steunende mensen in kaart te brengen. Denk aan: genogram, ecogram (bolletjesschema), veiligheidscirkels (Signs of Safety) en mobility mapping⁷. Je kunt dit zelf met de ander uitwerken, of vragen aan kind en ouders om dit met een belangrijke ander te doen. Het in kaart brengen van de mensen is belangrijk voor verbondenheid met het kind, maar ook voor (praktische) hulp en steun voor kind, ouders en opvoeders. Dit komt terug in fase 2. Als opa en oma bijvoorbeeld verder weg wonen, wie kan er rijden? Of met wie heeft moeder een goede band en kan moeder voor en na het videobellen steunen?

Wat meenemen?

Vraag aan kind, ouder, opvoeder waar hij/zij het liefst dit gesprek over het contactplan wil voeren.

Besprek ook: Wat moet iedereen weten? Wat wil je echt niet dat iedereen weet? Waar liggen zorgen, vragen, wensen? Welke steun heb je nodig om samen rond de tafel te komen? Wie kan jou dat bieden?

Vraag oplossingsgericht door. Bv *“Wat is je grootste zorg? Wat is een klein stapje dat je wilt zetten? Wanneer zou het wel kunnen? Etc.*

Besprek en schrijf hier op wat de ander mee wil nemen naar ‘rond de tafel’.

6 Jim van Os, [Microsoft Word - 20141218 Artikel Jim van Os Tijd voor een Nieuw Systeem van Vragende Diagnostiek voor Psychotische Stoornissen.docx](#)

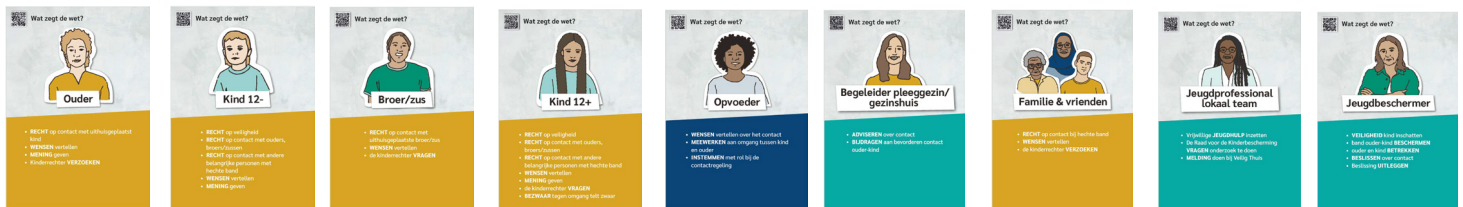
7 Kevin Campbell, [Bing Video's](#)

De Rechtenkaartjes

Op de rechtenkaartjes is uitgelegd wat de wet zegt over welke rechten, plichten of bevoegdheden iemand heeft met betrekking tot het onderwerp 'omgang'.

Je gebruikt De Rechtenkaartjes in de gesprekken met het kind, de ouders en de opvoeders.

Hoe kun je de Rechtenkaartjes gebruiken?

Door De Rechtenkaartjes te gebruiken, informeer je alle betrokkenen over welke rechten en plichten zij hebben. Begrijpelijke informatie is een belangrijk onderdeel van rechtsbescherming. Rechtsbescherming van betrokkenen die te maken krijgen met jeugdbescherming is een belangrijk thema, omdat met de kinderbeveiligingsmaatregel een inbreuk wordt gemaakt in het familieleven van het kind en de ouders. Ook blijkt uit diverse rapporten die de afgelopen jaren zijn verschenen, dat het gebrek aan rechtsbescherming een belangrijk knelpunt is voor ouders en kinderen die te maken krijgen met jeugdbescherming.

Rechtsbescherming houdt in⁸:

- **Luisteren** naar ouders en kinderen en hun verhaal serieus nemen;
- Ouders en kinderen **betrekken**, met respect voor de (juridische) rol van een ouder;
- **Weten wat je rechten zijn** / voorlichting over rechten en plichten van ouders;
- **Transparant zijn** over je rol en taak als professional;
- **Onafhankelijke ondersteuning**, bijvoorbeeld door een gefinancierde advocaat, ook voor jeugdigen/kinderen

- ★ *Dat er ook echt geluisterd wordt naar het verhaal van het kind en dat het verhaal op waarde wordt geschat*
- ★ *De bescherming van mijn rechten als ouder, het recht om betrokken te zijn en te blijven bij je kind*
- ★ *Ouders moeten weten wie wat wel of niet over hen mag beslissen*
- ★ *Het werkt goed als ik word betrokken, er naar me geluisterd wordt, ze mij helpen als ik paniek voel of stress heb en onzeker ben.*

Het is ook belangrijk om op meerdere momenten uitleg te geven over rechtsbescherming. Herhaling is helpend. Belangrijke momenten voor uitleg en herhaling zijn de start, de ronde tafel (van elkaar weten wat ieders rechten zijn) en rondom de beslissing over het contactplan.

De rechtenkaartjes komen overeen met de personen die op de landkaart gebruikt kunnen worden.

Werkblad Belang van het Kind

Om straks de onderbouwing voor het contactplan te kunnen maken vanuit het belang van het kind, is het belangrijk om het kind en zijn/ haar leven en wensen goed te kennen. Hiervoor gebruiken we het ‘Werkblad Belang van het kind’, dat is gebaseerd op het Beste Besluit.

Hoe kun je het Werkblad Belang van het Kind gebruiken?

Dit werkblad heeft als achtergrondfoto een park met groen gras en groene bomen. Op de voorgrond zijn twee illustraties te zien van spelende kinderen en tieners die in gesprek zijn. Deze foto en illustraties staan symbool voor dat we met het contactplan samen op weg gaan voor een mooie toekomst van de kinderen, waarin zij zich veerkrachtig ontwikkelen in contact met anderen.

Wat is het belang van het kind?

Het ‘belang van het kind’ is een belangrijk begrip in de wet. In het Kinderrechtenverdrag staat dat bij beslissingen over kinderen, de belangen van het kind een eerste overweging moeten vormen⁹.

Maar wat is dat belang van het kind dan concreet? Keki, het Kenniscentrum Kinderrechten in Vlaanderen, formuleert dit als volgt:

“Het belang van het kind is een eerste overweging. Een overweging die je altijd meeneemt wanneer je werkt met kinderen en jongeren. Dit betekent dat je vertrekt vanuit de leefwereld en het perspectief van het kind of de jongere. Ook andere belangen worden meegenomen in de afweging, maar je geeft wel prioriteit aan de positie van het kind of de jongere.”¹⁰

Wat gaat het belang van het kind dan concreet over?

Een zo goed mogelijke ontwikkeling en een fijne jeugd voor alle kinderen. Dat is het uitgangspunt van het Kinderrechtenverdrag. Net als bijna alle landen heeft ook Nederland dit verdrag van de Verenigde Naties ondertekend. Kinderrechten gelden dus altijd en overal. In artikel 3 van het verdrag is vastgelegd dat het belang van het kind voorop moet staan als er besluiten worden genomen die kinderen raken. In de praktijk is dat soms best lastig. Het Kinderrechtencomité van de Verenigde Naties ziet erop toe dat overheden zich aan het verdrag houden. Zij geven in zogenaamde ‘general comments’ richtlijnen over hoe de verdragsartikelen moeten worden uitgelegd en toegepast. ‘General comment 14’ gaat over hoe je het belang van kinderen onderzoekt en meeneemt in besluiten. De Kinderombudsman heeft deze richtlijn, in de brochure Het Beste Besluit, vertaald in een overzichtelijk stappenplan¹¹.

Het belang van een kind kun je volgens het Kinderrechtencomité onderzoeken aan de hand van zeven elementen die belangrijk zijn voor het welzijn en de ontwikkeling van een kind.

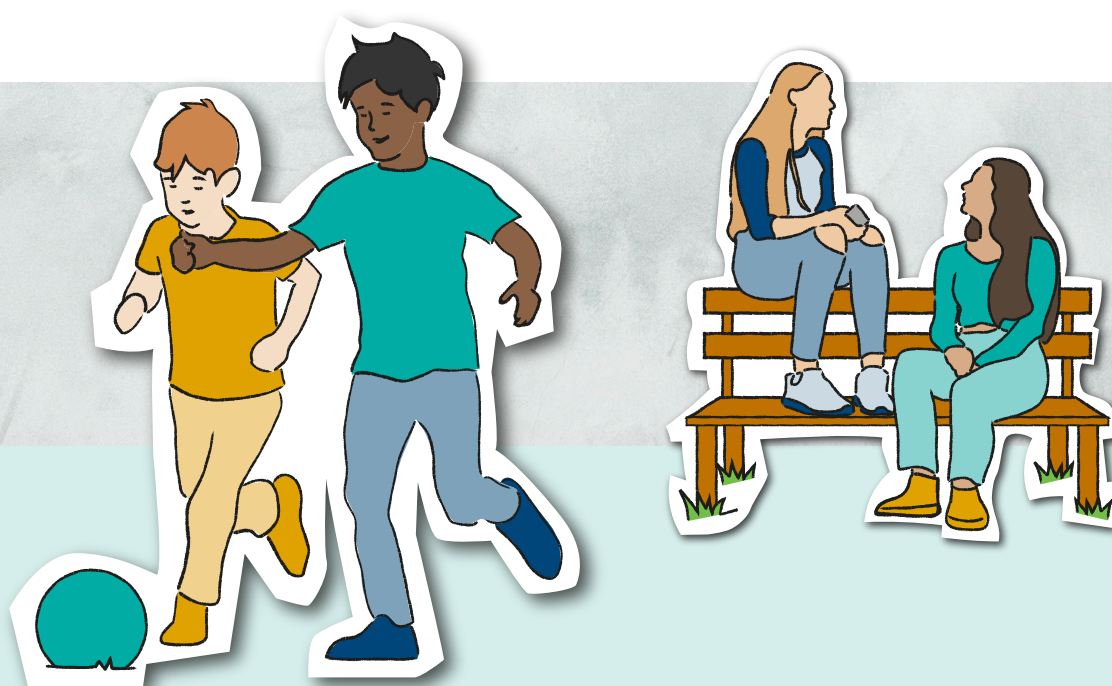
Deze 7 elementen zijn:

1. Identiteit van het kind
2. Bescherming en veiligheid
3. Behoud van gezinsomgeving en belangrijke contacten
4. Kwetsbare kinderen of bijzondere situaties
5. Recht van het kind op gezondheid
6. Recht van het kind op onderwijs
7. Recht van het kind om zijn mening te geven

De elementen 3 en 7 zijn verwerkt in de gehele tool. Op het werkblad 'Belang van het kind' zijn de andere 5 elementen opgenomen.

Dit werkblad 'Belang van het kind' is voor het kind, de ouder en de opvoeder hetzelfde. Met het kind, de ouder en de opvoeder afzonderlijk vraag je goed uit hoe en wat zij denken/vinden over wat in het belang van het kind is. Bovenaan kun je aankruisen door wie dit werkblad is ingevuld. Op de achterkant staan helpende vragen in verschillende versies (makkelijke en iets moeilijkere taal, kort en wat langer), mede ontleend aan de brochure van de Kinderombudsman.

Misschien lukt het niet om het werkblad in één gesprek te bespreken. Of de ander wil er nog eens over nadenken, wellicht nog aanvullen of er met een belangrijke ander over praten. Dat is natuurlijk goed. Dan kom je er een volgende keer op terug.

De Landkaart

Het contactplan wordt gemaakt in het beeld van een landkaart. Het kind en alle mensen om het kind heen, kunnen zien met wie het kind verbonden is, wie voor het kind belangrijk zijn, welke vorm het contact heeft, en ook of mensen dichtbij of verder weg wonen.

Hoe kun je de Landkaart gebruiken?

Laat allereerst de landkaart zien.

- **De plaats.**
Vertel dat het gaat over Nederland, maar ook over contacten in misschien wel andere delen van de wereld. Misschien heb je familie in het buitenland, of game je met online vrienden in het buitenland.
- **De mensen.**
Laat zien aan welke mensen je kan denken. Familie, vrienden, burens, hulpverleners. En ook huisdieren kunnen belangrijk zijn. Een breed netwerk van relaties.
- **De soorten contact.**
En dan de verschillende vormen van verbondenheid. “Een contactplan is veel meer dan een omgangsregeling”, zei een ouder treffend. Je kan denken aan (video)bellen, post sturen, meedoen in beslissingen, samen activiteiten doen, logeren, etc. Laat deze plaatjes zien.

Vervolgens gaat het over “de mensen en de wensen”.

1. De mensen.

Als eerste werk je met het kind aan de landkaart. Als het kind nog te jong is, dan vraag je aan de ouders wie, naast de ouders, vanuit het perspectief van het kind kan meedenken. Maar al op heel jonge leeftijd kan het kind meepraten over de mensen die belangrijk zijn. Je pakt het plaatje van het kind (er zijn een aantal varianten) en vraagt in welke plaats het kind woont. Daar leg je het plaatje op de landkaart. Als het kind een foto van zichzelf hiervoor wil gebruiken, dan mag dat uiteraard.

Stel vragen:

“Welke mensen zijn belangrijk in jouw leven / in het leven van het kind? Denk aan moeder, vader, opa en/of oma, familie, vrienden, burens, sport, clubgenootjes. Vraag door. Denk ook aan de huisdieren.”

“Wie steunt je het meest? Wie helpt jou het meest? Wie gelooft in jou?”

“Naar wie ga je toe als je het echt niet meer weet?”

“Wie maakt je blij? Bij wie voel je je oké/veilig?”

“Welk gesprek of ontmoeting maakte jouw dag een stukje beter?”

➔ **Zet de belangrijke mensen op de landkaart, als het even kan ongeveer op de plaats waar ze wonen.**

2. De wensen.

Praat vervolgens door over de vorm van het contact:

“Hoe blijf je het liefst met hen in contact?”

“Welke momenten zijn belangrijk (denk aan verjaardagen, feestdagen)?”

“Wat zijn je mooiste herinneringen in contacten met anderen? Wat deden jullie toen samen?”

Schrijf de wensen voor contact op het Werkblad Gesprek, en nog niet op de landkaart. In fase 2 worden de ‘mensen op de landkaart’ verbonden met de ‘wensen’, onderbouwd vanuit ‘het belang van het kind’. Maak tenslotte een prioriteitenlijstje van de mensen en wensen voor contact. Of zet er een uitroepteken bij. Dit is belangrijk voor het rond-de-tafel gesprek in fase 2.

Na het gesprek met het kind, worden ‘de mensen en de wensen’ aangevuld vanuit het perspectief van de ouders en de opvoeders. Stel vragen zoals hierboven: wie zijn belangrijk voor het kind? Welke wensen zijn er voor de vormen van het contact? Ook bij deze aanvulling geldt: plaats de mensen op de landkaart en de wensen op het Werkblad Gesprek.

5.2 Fase 2: Samen werken

Doel

Doordat het kind (tijdelijk) niet thuis woont, groeit het op in twee families. Kinderen hebben recht op contact met hun ouders en andere belangrijke mensen. Ouders hebben recht op contact met hun kind. Het belang van het kind is hierbij altijd het uitgangspunt. In fase 1, de voorbereidende gesprekken, hebben we veel informatie gekregen vanuit ieders perspectief. We komen in deze fase nu samen rond de tafel en werken gezamenlijk aan het tot stand komen van een gedragen contactplan, zoveel mogelijk ingebed in het dagelijks leven van het kind. In deze fase richt je je op:

Samen werken

met iedereen rond de tafel om de wensen van verbondenheid te verbinden aan het belang van dit specifieke kind.

Oplossingen zoeken

om verbondenheid te versterken, zodat het kind zich geliefd en omringd voelt.

Beslissen

over het contactplan.

Uitvoering

In fase 2 staan drie activiteiten centraal:

De voorbereiding tussen de professionals

Het rond-de-tafelgesprek uitvoeren

Het beslissen over het contactplan

De voorbereiding tussen de professionals

Meestal is het samen rond de tafel komen een spannend en emotioneel moment. Wat kan er zoal spelen?

Onzekerheid “Je bent al onzeker, het ligt aan jou dat je kind uit huis is gehaald.”

Hoop “Toen ik zelf mocht kiezen wie mij ging helpen, had ik voor het eerst het gevoel dat ik inspraak had.”

Machteloosheid “Ze luisteren niet naar mij omdat ze in een tunnelvisie zitten; niemand kan meer breed kijken.”

Boosheid “Die leugens zijn weer opgeschreven.”

Schaamte “Wat gaan zij nu over mij denken?”

Dit zijn allemaal begrijpelijke gevoelens. Hoe kunnen we daar aandacht voor hebben, en begrip voor elkaars gevoel en perspectief? Hoe kunnen we samen zoeken naar hoop en verbinding?

“Medemenselijkheid is vragen naar wat ik voel, wat ik nodig heb.”

De betrokken professionals, te weten de jeugdbeschermer/jeugdprofessional lokaal team en de begeleider pleeggezin / gezinshuis, bereiden het rond-de-tafel gesprek voor. Zij delen hiertoe de relevante informatie uit de voorbereidende gesprekken. En bespreken samen: hoe kunnen we het proces aan tafel goed begeleiden, hoe kunnen we een sfeer creëren waarin iedereen durft te spreken? Waar zien we al ruimte voor verbinding, en waar wordt het spannend en moeilijk?

In deze voorbereiding delen de professionals ook hun professionele visie op verbondenheid. Welke bloemblaadjes worden omarmd? Waar loopt het misschien uiteen? En hoe gaan we hier dan mee om in het rond-de-tafelgesprek? Het delen van je visie en het zoeken naar verbinding tussen de professionals is belangrijk. In de huidige praktijk kan bijvoorbeeld een verschil van visie tussen de jeugdbeschermer en de pleeggezin-begeleider leiden tot het kiezen van de kant van de ouder versus de kant van de opvoeder. De visie biedt een mogelijkheid om deze polarisatie te voorkomen en het samen te hebben over het belang van het kind. Hoe staan we allen en gezamenlijk voor het belang van het kind?

Ook wordt nagedacht over waar het rond-de-tafelgesprek plaatsvindt. Dat zal variëren per situatie. Het is vooral belangrijk dat er over nagedacht wordt wat het beste past in deze specifieke situatie. Waar kunnen we in deze specifieke situatie met dit kind, déze ouders en déze opvoeders het beste samen rond de tafel komen om te praten over contact en verbondenheid?

Naast waar, is dan een volgende vraag 'Wie komen rond de tafel?' Het uitgangspunt hierbij is: het kind, de ouders, de opvoeders, de steunfiguur die het kind heeft benoemd, de steunfiguur die de ouders wensen, de begeleider pleeggezin / gezinshuis en de jeugdbeschermer/ jeugdprofessional lokaal team.

Als het goed is heb je in fase 1 al besproken hoe het kind goed kan participeren. Voor alle gewenste deelnemers geldt: als het nu echt niet samen kan, wat moet er veranderen, zodat het in de nabije toekomst wél kan? Gedreven vanuit de visie willen we werken aan groeien in het contact.

De voorbereiding wordt afgerond met het maken van een voorlopige agenda voor het rond-de-tafelgesprek. De jeugdbeschermer/ jeugdprofessional lokaal team nodigt de mensen uit en stuurt daarbij de voorlopige agenda.

Het rond-de-tafelgesprek uitvoeren

Het rond-de-tafelgesprek begint met kennis maken; gevolgd door het ruimte geven voor het benoemen van gevoelens voor wie dat wenst.

Het kan helpen om met elkaar te bespreken hoe iedereen denkt dat het rond-de-tafelgesprek goed kan verlopen. Bijvoorbeeld: ieders mening is belangrijk, naar iedereen wordt geluisterd, je mag een time-out vragen, hoe kan het kind, de ouder, de opvoeder aangeven als het teveel wordt, enzovoort. Vervolgens checken we gezamenlijk de voorgestelde agenda. Kunnen we deze aanhouden, of moet er nog iets bij?

Dan begint het inhoudelijke gesprek. We leggen de landkaart op tafel, en bespreken wens voor wens, te beginnen bij de wensen van het kind, dan die van de ouder, dan die van de opvoeders. Het is handig om overlappende wensen eerst te bespreken. We bespreken de wens vanuit het belang van het kind. Het belang van het kind moet voorop staan bij besluiten die worden genomen die het kind raken. Als professional onderzoek je vanuit jouw deskundigheid de belangen van het kind en samen met wat het kind en de andere personen belangrijk vinden maak je een afweging. Hoe iedereen denkt over het belang van het kind is opgehaald in fase 1 en opgeschreven op de werkbladen 'Belang van het kind'. Zie ook 'Hoe kun je het Werkblad Belang van het Kind gebruiken' op pagina 18.

Voorbeeld

Dit is de situatie, vereenvoudigd weergegeven. Ahmet is een 10-jarige jongen van Turkse afkomst. Zijn ouders houden veel van Ahmet, maar de opvoeding en verzorging van Ahmet valt hen te zwaar door de intensieve begeleiding die Ahmet nodig heeft als gevolg van autisme (diagnose Praktikon, 12 september 2024). Ahmet gaat naar het speciaal onderwijs. Oma (moederszijde) heeft het gezin in Nederland van nabij ondersteund. Oma en Ahmet hebben een goede band. Ahmet voelt zich fijn bij oma. De intensieve en langdurige ondersteuningsbehoefte hielden de ouders met oma niet meer vol. In goed overleg is voor Ahmet een pleeggezin gevonden. De ouders en oma vinden het jammer dat dit geen Turks gezin is.

De wens van Ahmet is dat hij het suikerfeest bij oma wil vieren. Is deze wens in het belang van Ahmet?

Het suikerfeest hoort heel erg bij de identiteit van Ahmet en zijn familie. Het is bij oma en oma en Ahmet hebben een goede band. Oma kan Ahmet voor 2 dagen en 1 nachtje begeleiden, zodat Ahmet de steun krijgt die hij nodig heeft (domeinen veiligheid en kwetsbaarheid). De ooms en tantes hebben afgesproken dat zij alle boodschappen doen en koken en bakken, zodat oma haar aandacht heeft voor Ahmet en de ouders kan steunen.

De wens van ouders is dat Ahmet komende zomer 6 weken meegaat op familiebezoek (vaderszijde) naar Turkije. Is deze wens in het belang van Ahmet?

Familiebezoek en het land bezoeken van je roots is belangrijk voor de ontwikkeling van je identiteit. Ahmet ken de familie van vaderszijde niet, en de familie is niet bekend met het begeleiden van autisme. Er is in de familie in Turkije niemand met wie Ahmet een band heeft. Voor de veiligheid en kwetsbaarheid van Ahmet zijn er hierom zorgen. Als idee is door de ouders voorgesteld dat oma (moederszijde) meegaat. Naast dat oma niet 6 weken van huis kan, is het voor oma ook te zwaar om 6 weken deze verantwoordelijkheid te dragen.

Als Ahmet niet met ouders mee kan, wat kan er dan wel? Hoe kan de verbondenheid met de familie op een andere manier worden geuit?

We spreken met elkaar af dat ouders en Ahmet in die 6 weken 2 keer per week videobellen. Ahmet vindt het goed om dan familieleden te zien, maar hij wil wel op vaste momenten bellen. En in die 6 weken gaat het pleeggezin met Ahmet iedere vrijdag Turks koken. Moeder zorgt voor recepten. En dan sturen ze een foto van de maaltijd naar de ouders via whatsapp. De ouders sturen dan op vrijdag een foto terug van hun maaltijd.

Meerdere rond-de-tafel gesprekken in deze fase van samenwerken kunnen nodig zijn. Meninge kunnen uiteenlopen, mogelijk voortkomend uit visieverschil of doordat waarden onder druk staan. Het kan helpend zijn om de bloem van verbondenheid in gesprek te brengen of te onderzoeken welke waarden onder druk staan. Wanneer mensen zich niet gehoord voelen, kan zich dat ook uiten in passief gedrag of in gedrag dat vaak bestempeld wordt als weerstand. Het is belangrijk om deze onderstroom te voorkomen. De visie en technieken van Deep Democracy – wijsheid van de minderheid kunnen mogelijk helpend zijn in het gesprek. “Deep Democracy is een zienswijze en een methode die de onderstroom in groepen zichtbaar en hanteerbaar maakt. Tegenstellingen en botsende meningen worden op respectvolle wijze met elkaar onderzocht. In dialoog en in discussie. Besluitvorming met aandacht en waardering voor andere opvattingen.”¹²

De stem van de minderheid mag er zijn, en wordt door iedereen gezamenlijk onderzocht. Hierdoor komt de minderheid niet alleen te staan, en neemt iedereen verantwoordelijkheid om die stem te onderzoeken. Evenals de stem van de meerderheid. Je maakt je als het ware los van je eigen mening, vanuit bewustzijn van je eigen aannames en voorkeuren.

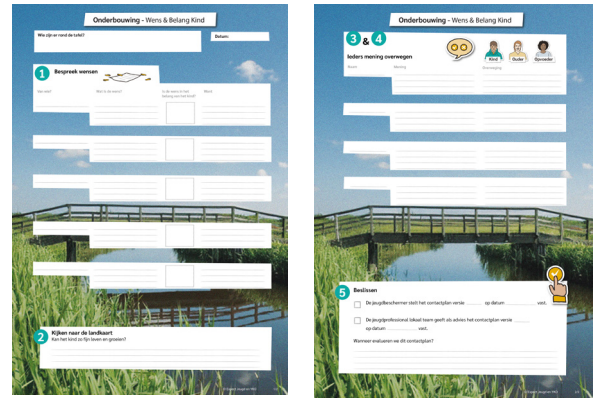
De onderbouwing is naast het zoeken naar overeenstemming met alle betrokkenen ook een professionele afweging. Daarbij kan ondersteuning van collega's en of gedragswetenschappers nodig zijn. In het zoeken naar overeenstemming schuilt een risico om jouw professionele kijk op het belang van het kind uit het oog te verliezen. Wees je bewust van je taak en verantwoordelijkheid en breng ook jouw standpunt in gesprek (ook als dat een minderheidsstandpunt is).

Gebruik aan tafel het werkblad ‘Onderbouwing Wens & Belang Kind’. Zie pagina 24.

12 [DEEP DEMOCRACY - Wijsheid van de minderheid - De Lewis Methode](#)

Werkblad Onderbouwing Wens & Belang Kind

Dit werkblad gebruik je om samen de wensen te bespreken vanuit het belang van het kind. De wensen voor contact zijn al eerder uitgevraagd. En wat het belang van het kind is, daar heeft iedereen over meegedacht. Nu komen wens en belang samen. Welke wensen zijn in het belang van het kind? Samen proberen we dat zo goed mogelijk te onderbouwen.

Hoe gebruik je het werkblad Onderbouwing Wens & Belang Kind?

Dit werkblad heeft als achtergrondfoto een brug met pijlers. De pijlers staan symbool voor de onderbouwing en de brug voor de verbinding tussen het kind en de belangrijke mensen. Samen groeien is als samen een brug bouwen vanuit een bestaande situatie naar een gewenste toekomst.

Bovenaan het werkblad schrijf je op wie aanwezig zijn.

Een beslissing over het contactplan wordt gemaakt in 5 stappen.

1. Onderbouwen

- We bespreken gezamenlijk de wensen van verbondenheid vanuit het belang van het kind
- Degene die bevoegd is om te beslissen, brengt hier, alles overwogen hebbend, zijn/haar professionele bevoegdheid in en maakt voorlopige keuzes om iets wel, nog niet of niet op de landkaart te plaatsen. In het vrijwillig kader geeft de jeugdprofessional lokaal team een professioneel advies.

Er zijn drie mogelijke uitkomsten als de wensen worden besproken:

Wat is de wens en is deze in het belang van het kind?

Ja, want...

Mogelijk, want...

Vervolg vragen:

- Wanneer zou het wel kunnen?
- Wat is nodig voor herstel?
- Wat is nodig voor praktische vraagstukken?

Nee, want..

Vervolg vraag:

- Kan de wens met een andere vorm van contact worden geuit?

Als het past, kun je ook smileys gebruiken.

Degene die bevoegd is om te beslissen, brengt hier, alles overwogen hebbend, zijn/haar professionele bevoegdheid in en maakt voorlopige keuzes om iets wel, nog niet of niet op de landkaart te plaatsen. In het vrijwillig kader geeft de jeugdprofessional lokaal team een professioneel advies. De pijlen en de plaatjes van de vormen van contact worden op de landkaart geplaatst.

Er kunnen situaties zijn dat contact (op dit moment) niet mogelijk is, bijvoorbeeld als één van de volgende wettelijke gronden aanwezig¹³ is:

- **Ernstig nadeel voor de ontwikkeling van het kind.** Bijvoorbeeld: als contact veel stress oplevert bij het kind en het kind daardoor niet meer goed kan functioneren.
- **Ouder is ongeschikt of niet in staat tot omgang.** Bijvoorbeeld: als een ouder ernstig last heeft van psychoses en afspraken niet nakomt.
- **Kind van 12+ heeft ernstige bezwaren.** Bijvoorbeeld: als er sprake is van langdurige weigering van een jeugdige tot omgang, dan kan dat ook leiden tot stopzetten van het contact.
- **Omgang in strijd is met andere zwaarwegende belangen van het kind.** Bijvoorbeeld: als het kind getuige is geweest van heftige ruzies en het kind last heeft van angstklachten en nachtmerries.

Als contact niet mogelijk is omdat één van deze situaties zich voordoet, verkennen we wel de mogelijkheden van herstel. Dat doen wij gedreven vanuit de visie op verbondenheid. Het tempo en de wens van het kind zijn richtinggevend. De uitdaging bij deze vastgelopen verbondenheid is het vinden van balans tussen herstel van de omgang en (ver)draagbare stress. Het verminderen van stress, werken aan hoop en voorleven dat blijvend verbonden zijn in het belang is van kind en ouders, is belangrijk. Dit zijn de werkzame factoren om deze balans te vinden en het risico op (definitieve) affectieve breuk tussen ouders en kinderen zo klein mogelijk te houden.

2. Kijken

- We kijken met elkaar vanuit de leefwereld van het kind naar het totaal van het contactplan ('de landkaart'). Is het te vol of te leeg? Wat is nodig om aan te passen of aan te gaan werken?
- Nu is er een voorgenomen contactplan door de jeugdbeschermer / jeugdprofessional lokaal team.

3. Ieders mening horen

- De meningen van het kind, de ouders en de opvoeders, en de betrokkenen aan tafel, over het voorgenomen contactplan worden uitgevraagd.

4. Overwegen van de meningen

- Zoveel mogelijk aan tafel worden de meningen besproken en of er, vanuit het belang van het kind, aanpassingen in het contactplan kunnen worden gemaakt.

5. Beslissen

- Degene die is bevoegd om te beslissen, neemt de beslissing over het contactplan, en legt dit vast.
- Bij een ondertoezichtstelling of voogdij maatregel is dit de jeugdbeschermer. In het vrijwillig kader is dit de ouder met gezag. De jeugdprofessional lokaal team geeft een professioneel advies. Als de ouder met gezag een andere beslissing neemt, en de jeugdprofessional lokaal team maakt zich hierdoor ernstige zorgen over het kind, dan volgt de jeugdprofessional lokaal team de meldcode.

N.B. De specifieke situatie kan zo zijn dat er tijd en aanvullend overleg nodig is voor stap 3, 4 en 5, en dat deze stappen niet aan tafel kunnen worden uitgevoerd. Kind, ouders, opvoeders willen mogelijk even nadenken over het contactplan, of het bespreken met een voor hen belangrijke ander. Hopelijk kan die tijd geboden worden.

★ Nadat de beslissing is genomen, wordt het contactplan vastgelegd. Hierbij wordt afgesproken wanneer een evaluatie plaatsvindt. Het is belangrijk om daarna het contactplan individueel te bespreken met de betrokkenen. Door emoties of afleiding tijdens het rond-de-tafelgesprek kan informatie gemist zijn. Ook wordt besproken wie, zeker ook het kind, ondertussen bij wie terecht kan met vragen of zorgen. Het is goed om ruimte te geven om vragen te stellen en ook de betrokkenen te informeren over de mogelijkheden om de beslissing voor te leggen aan de kinderrechtter. Gebruik hiervoor de rechtenkaartjes.

5.3 Fase 3: Samen Groeien

Doel

Hoe wordt het contactplan ervaren? Lukt het om fijn, veilig en plezierig contact te hebben? Welke steun is nodig, voor wie? Er is altijd interactie, ontwikkeling en groei. Bij kinderen, bij ouders, bij opvoeders, en in hun onderlinge interacties. Bijvoorbeeld doordat een kind dat ouder wordt ook andere wensen krijgt, doordat onderlinge relaties verbeteren, of doordat er onverhoopt nare of verdrietige dingen gebeuren. Daarom blijft het contactplan in ontwikkeling, om samen te groeien in contact, en te werken aan blijvende verbondenheid. Na een periode van elkaar steeds beter leren kennen, zal de ontwikkeling van het contactplan onderdeel worden van de halfjaarlijkse zorgteamoverleggen.

In deze fase richt je je op:

Uitvoeren

van het contactplan en het ondersteunen om de verbondenheid te versterken.

Werken

aan herstel en oplossingen (de 'mogelijk als...' in fase 2).

Bijhouden van ervaringen

door iedereen, bijvoorbeeld middels een logboekje.

Evalueren

door samen rond de tafel te luisteren, ervaringen te bespreken, en samen te zoeken naar groei en wat hierbij voor wie helpend is.

Uitvoering

Het contactplan wordt uitgewerkt in een concrete planning en afspraken. Als er dingen bedacht zijn voor 'mogelijk als...' dan helpen we om dit te voor elkaar te krijgen. Denk bijvoorbeeld aan een regelen van een indicatie voor therapie, of het aanvragen van een toeslag via de gemeente, of het zoeken van een vrijwilliger voor het begeleiden van het reizen van de ouder, etc.

Vervolgens is het belangrijk om bij te houden hoe het contact is verlopen. Hiermee krijgen we een completer beeld en zien we mogelijk ook patronen en ontwikkeling. Tijdens de evaluatie kunnen we dit vervolgens goed met elkaar bespreken om vervolgens een doorontwikkeling van het contactplan te maken. Samen groeien in contact.

Het is handig om een logboekje te maken en bij te houden. Zowel door het kind, de ouders als de opvoeders. Ondersteun en faciliteer als professional het gebruik van de logboekjes. De logboekjes helpen om gevoelens en gebeurtenissen vast te houden en mee te nemen naar de evaluatie. Het vermindert de kans dat de evaluatie plaatsvindt in de emotie van dat moment.

Voorbeeld logboekjes

Logboekje voor het kind

- Zo voel ik me voor het contact: _____
- Zo voel ik me tijdens het contact: _____
Dit vind ik leuk: _____
Dit vind ik niet leuk: _____
Dit vind ik moeilijk: _____
- Zo voel ik me na het contact: _____

Logboekje voor de ouder

- Zo voel ik me voor het contact: _____
- Zo voel ik me tijdens het contact: _____
- Dit vind ik leuk: _____
- Dit vind ik niet leuk: _____
- Dit vind ik moeilijk: _____
- Zo voel ik me na het contact: _____
- Dit zie ik aan mijn/het kind tijdens het contact: _____
- Ik voel me gezien en gesteund als ouder/belangrijke ander: _____
- Zo ervaar ik de samenwerking met de opvoeder: _____

Logboekje voor de opvoeder

- Dit gedrag laat het kind zien voor het contact: _____
- Optie: Dit gedrag laat het kind zien tijdens het contact: _____
- Dit gedrag laat het kind zien na het contact: _____
- Ik voel me gezien en gesteund als opvoeder: _____
- Zo ervaar ik de samenwerking met de ouder: _____

Evaluatie

In de eerste periode zal er na 6 tot 8 weken een evaluatie plaatsvinden. Die 6 tot 8 weken is een richtlijn, geen wettelijke eis. Die 6 tot 8 weken doet recht aan een periode van wennen, elkaar leren kennen, om vol te houden als het in het begin niet gelijk soepel loopt (want dat is logisch!). Tegelijkertijd is de periode niet te lang om wel bij te stellen als dat nodig is.

De eerste periode zal er frequenter worden geëvalueerd, en na verloop van tijd als de situatie stabiel wordt, zal de ontwikkeling van contactplan onderdeel zijn van het halfjaarlijkse zorgteamoverleg.

De logboekjes zijn belangrijk voor de evaluatie.

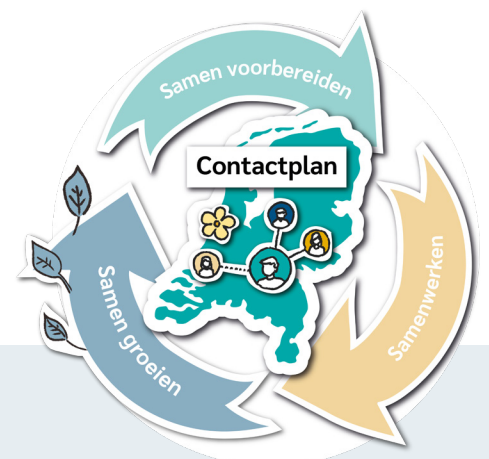

Evalueren

5.3 De cyclus blijft doorgaan

Samen groeien betekent dat we na een periode weer individueel voorbereiden om vervolgens weer samen rond de tafel te komen. Hoe is het gegaan? Wat was fijn en wat lukte? Wat ging nog niet zo goed? Welk klein stapje kunnen we zetten om te groeien in contact en samenwerking? Werken we intensief aan onze visie op verbondenheid?

5.4 Contactplan bij spoed

Doel

Ook bij spoed is het belangrijk om duidelijkheid te geven over het contact. Welke vorm van contact kan er (wél) veilig plaatsvinden?

Uitvoering

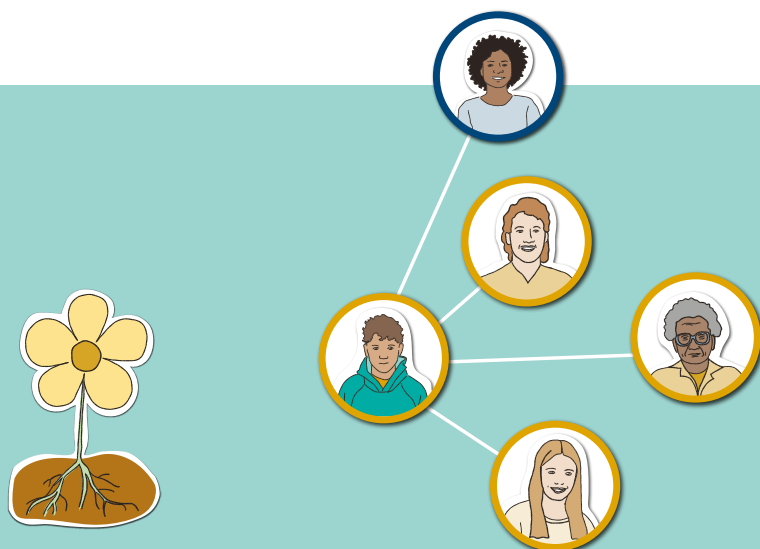
Bij spoed wordt een voorlopig contactplan gemaakt voor de periode van 2 weken. Het voorlopig contactplan wordt gemaakt op basis van:

1. Het doordenken van de redenen van de spoedhuisplaatsing; wat betekenen deze voor een veilige vorm van contact en verbondenheid?
2. Gesprek met de ouders
3. Gesprek met het kind
4. Afstemming met de opvoeder

In een situatie van crisis en onveiligheid, staat veiligheid voorop. Dat neemt niet weg dat er een recht bestaat op contact en er ook scherp nagedacht moet worden over vormen van verbondenheid. Denk bijvoorbeeld aan deze vragen:

- Wat kan er in deze situatie wel al om de verbondenheid te behouden of te herstellen?
- Welke kleine vormen kunnen nu en de komende dagen al?
- Wie kan er betrokken worden om verbondenheid te faciliteren?
- Wat kan zorgen of wie kan zorgen en hoe voor het reguleren van emoties?
- Hoe geef je het kind in deze situatie het gevoel 'ik doe er toe'? Wat kunnen we doen opdat je je minder alleen voelt? Welke spulletjes uit je huis kunnen zorgen voor troost?
- Wat wil je laten weten aan je kind/aan je mama of papa?
- Welke vorm van contact voelt op dit moment haalbaar en veilig voor jullie?
- Hoe kunnen we zorgen voor warm contact ook al kunnen jullie niet samen zijn?

Bij een spoedcontactplan worden de landkaart en het werkblad Onderbouwing Wens & Belang Kind gebruikt. Tegelijkertijd wordt het proces van de tool Samen groeien in contact gestart. Bied hiermee hoop op herstel van verbondenheid en toon je een aanwezige gesprekspartner.

Bijlagen

Referenties

1. Aartsen, Y., Kleinenting, M., Haans, G. (2021). Opgroeien in twee families: Pleegkind zijn samen met ouders en pleegouders. SWP
2. Bergenhenegouwen, H. en M. de Jong, (2024) Mijn Thuis. Een handreiking over de visie van zo thuis mogelijk opgroeien Mijn Thuis | Nederlands Jeugdinstituut
3. Boonstra, J.J. (2019) Deep Democracy: de wijsheid van de minderheid. Mediawerf
4. Branje, S (2018). De identiteit van een persoon hangt nauw samen met de plek waar hij of zij thuishoort. Universiteit Utrecht. (2018, 27 November)
5. Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). The bioecological model of human development. In W. Damon & R.M. Lerner (Eds), Handbook of child psychology (6e ed., Vol. 1, pp 793-828). Wiley
6. Bruning, M. R., ea (2025) Terugplaatsing na gedwongen uithuisplaatsing. Den Haag: Wetenschappelijk Onderzoek en DocumentatieCentrum.
7. Bruning, M., Alink, L., & Jansen, J., (2022). Uithuisplaatsingen: Wetenschappelijk factsheet. Parlement & wetenschap.
8. Defenceforchildren.nl
9. Delfos, M. F. (2015). Trauma vanuit een ontwikkelingsperspectief. SWP
10. Martine Delfos 'Ik ben aan ze gehecht' - Lezing - Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=GAQqVr-9Q1Eo>
11. Dweck, C. S. (2006). Mindset: The new psychology of success. Random House
12. Carol Dweck - Growth Mindset - The Power of Yet - Ted Talk
13. Fiddelaers-Jaspers, R. (2018). Levend verlies: Verduren en verder gaan. In de Wolken.
14. Forslund, T., Granqvist, P., van IJzendoorn, M.H., Sagi-Schwartz, A., Glaser, D., Steele, M., Duschinsky, R. (2021). Attachment goes to Court: Child protection and custody issues. Attachment & Human Development, 23 (10, 4-33)
15. <https://www.hetvergetenkind.nl>
16. Huis, E., Defence for Children. (2022). Terugkeer naar huis: Een kwalitatief (survey) onderzoek naar uithuisplaatsing en terugplaatsing van kinderen. Defenceforchildren.nl
17. Johansen tegen Noorwegen, EHRM 7 augustus 1996, appl. No. 17383/90 § 52 en Levin tegen Zweden, EHRM 24 september 2012, appl. No. 35141/06 § 57.
18. Juffer, F., (2023). Beslissingen over kinderen in problematische opvoedingssituaties. Inzichten uit gehechtheidsonderzoek. Raad voor de rechtspraak.
19. Kinderombudsman. (2024) Het Beste Besluit voor het Kind.
20. Kolk, van der. B.A. (2014) Traumasporen, in lichaam, brein en geest.
21. Laura Porter Keynote: NEAR Science & New WA State Resilience Factor Findings (2015)
22. Nadine Burke Harris: How childhood trauma affects health across a lifetime | Nadine Burke Harris | TED: <https://youtu.be/95ovIJ3dsNk>
23. NJI, (z.d.). Uithuisplaatsing: Hoe zit het. Geraadpleegd maart 2025, Nji.nl
24. NJI, (2022). Opgroeien doe je samen, Bouwen aan een stevige pedagogische basis.
25. NJI, Tegenspraak in de jeugdzorg in richtlijn Beslissen over hulp.
26. NJI.nl: www.richtlijnenjeugdhulp.nl
27. Perry, B. D. (2005) Maltreatment and the developing child: How early childhood experiences shapes child and culture. The Margaret McCain Lecture Series
28. Perry, B.D., Winfrey, O. (2021). What happened to you? Conversations on trauma, resilience and healing. Flatiron Books
29. Podcast with Laura Porter: Compassionate Community Solutions to ACEs - Pinetree Institute
30. Robert Waldinger: What makes a good life? Lessons from the longest study on happiness | TED – YouTube- Robert Waldinger: What makes a good life? Lessons from the longest study on happiness | TED - YouTube
31. Schep, E., & Noordegraaf, M. (2022). Betere samenwerking tussen ouders en opvoeders door ‘relationele route’. Christelijke Hogeschool Ede

32. The Harvard Study of Adult Development: Harvard Second Generation Study: Over nearly 80 years, Harvard study has been showing how to live a healthy and happy life — Harvard Gazette Harvard Second Generation Study , Over nearly 80 years, Harvard study has been showing how to live a healthy and happy life — Harvard Gazette
33. Tuitert. (2015, 16 maart). Drive#96 Levi van Dam, over veerkrachtig opgroeien. <https://marktuitert.nl/podcast/drive-96-levi-van-dam-over-veerkrachtig-opgroeien/>
34. Van Berkel, J., & Meeuwse, C., (2020) Praktische uitdagingen tussen uithuisgeplaatste kinderen en hun ouders. Tijdschrift voor Jeugd & Gezin, 32 (1), 17-27
35. Van den Berg, P.M., Weterings, A.M., & Schoenmakers, M. (2011). Relatie hechting- loyaliteit. Augco Foundation
36. Van der Helm, G. H. P., & Stams, G. J.J.M. (2012) Het belang van triadisch werken in de residentiële jeugdzorg. Tijdschrift voor Orthopedagogiek, 51(6), 258-267
37. Van der Helm, P. (2021). 'Dan zijn ze veilig'. Over uithuisplaatsing en verplaatsing van kinderen: een pedagogische misvatting. Sociaalweb. Geraadpleegd op 18 maart 2025, van <https://sociaalweb.nl/nieuws/dan-zijn-ze-veilig-over-uithuisplaatsing-en-verplaatsing-van-kinderen-een-pedagogische-misvatting/>
38. Van der Helm, P. & Stams G.J. (2023) It takes a safe village to raise a child—a commentary on Dana McCoy et al. Journal of Child Psychology and Psychiatry; 0(0): 1–3 It takes a safe village to raise a child—a commentary on Dana McCoy et al. (2023)
39. Van der Horst, F.C.P., Van Rosmalen, L. (2011). Pedagogische ideeëngeschiedenis: De gehechtheidstheorie van John Bowlby en Mary Ainsworth. In J.J.H. Dekker & R.A.M. Carpay (Red.), Pedagogiek in beeld. Een inleiding in de pedagogische studie van opvoeding, onderwijs en hulpverlening (pp153-166). Boom Lemma
40. Van der Zon, K. (2020). Pleegrechten voor kinderen: Een onderzoek naar het realiseren van de rechten van kinderen die in het kader van een ondertoezichtstelling in een pleeggezin zijn geplaatst.
41. Van Holen, F., Verheyden, C., Sillis, L., Meex, L., Wellemans, H., Vanderfaeille, J., (2021). Contactregelingen tussen pleegkinderen en hun ouders: Prevalentie en geassocieerde factoren. Pleegzorg.BE Boom Juridisch
42. Van IJzendoorn, M.H., & Bakerman-Kranenburg, M.J. (2012). A road map of attachment research in clinical practice. Journal of child and family studies, 21(2), 175-187
43. Verenigde Naties. (2010). Guidelines for the alternative Care of Children (A/RES/64/142)